

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 79 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Villa's

1 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (klassieke) zuilen
- (ionische) kapitelen
- (driehoekig) timpaan
- rondbogen
- fries (met beeldhouwwerk)
- architraaf
- symmetrie in de gevel

per juist kenmerk

1

2 maximumscore 1

een van de volgende:

- Zij zagen zichzelf graag als geleerden/wetenschappers / machthebbers uit de klassieke oudheid (zij wilden zich de status van oude heersers aanmeten).
- Zij zagen in de klassieke oudheid een (in de donkere middeleeuwen) verloren (absolute) ideale schoonheid.
- Zij vonden in de klassieke oudheid het (moreel) goede/ware/juiste.

3 maximumscore 2

- licht (een van de volgende): 1
 - veel (grote) ramen (rondom)
 - Op de eerste verdieping wijkt de gevel terug / zijn inhammen die daglicht brengen in het midden van het huis.
- panorama (een van de volgende): 1
 - Het terras / de omloop op de eerste verdieping (met balustrade) biedt helemaal rondom uitzicht (op het open veld).
 - De villa is als geheel op een verdieping/verhoogde galerij geplaatst, waardoor de bewoners nog verder weg kunnen kijken.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- De Vitruviusman geeft ideale maatverhoudingen weer (die aan de basis liggen voor goede kunst en architectuur) 1
of
- De mens is de maat van alle dingen (en daarmee het uitgangspunt voor goede kunst en architectuur) 1
- Dat is te zien aan (een van de volgende): 1
 - de lengte van de (uitgestrekte) armen is gelijk aan de totale lichaamslengte (van top tot teen) / een zijde van het vierkant
 - de mens die qua afmetingen precies past in de geometrische figuren / de cirkel en/of het vierkant

Opmerking

Ook goed zijn andere juiste voorbeelden van ideale maatverhoudingen die terug te vinden zijn in de tekening.

5 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De gevel doet denken aan de kop van een insect.
- Het veelhoekige/afgeschuinde/afgeronde dak doet denken aan de vorm van een kristal / rots / aan een schild van een dier.
- De afgeronde vormen / onregelmatige vormen (niet geometrisch) doen denken aan vormen uit de natuur.
- De ramen met de schuin geplaatste roedes doen denken aan een blad (met nerven) / spinnenwebben.

per juist antwoord 1

6 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- De deur(opening) is asymmetrisch / heeft links van het midden een hoog punt 1
- Iemand opent de deur voor een deel / gaat op een derde van de breedte door de deuropening (in plaats van de deur helemaal te openen en precies door het midden te lopen) 1

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Leonardo ('Vitruviusman') gebruikt de mens (als maat der dingen) als uitgangspunt voor geometrische vormen/geometrie (vierkant, cirkel) in de architectuur 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • terwijl Steiner de mens gebruikt als uitgangspunt voor organische vormen (van de deur) / natuurlijke vormen van zijn architectuur 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Leonardo ('Vitruviusman') gebruikt de mens (als maat der dingen) als uitgangspunt voor ideale maatverhoudingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • terwijl Steiner de bewegingen / de manier van bewegen van de mens als uitgangspunt neemt voor zijn architectuur 	1
8	maximumscore 3	
	drie van de volgende:	
	– <i>Dune House</i> is half in de grond gebouwd en sluit zo aan bij / vloeit zo over in de vorm van het duin (het huis staat half in het duin).	
	– De grijsbruine/beige tint van het huis sluit aan bij het grijsbruin van het duin/omringende natuur.	
	– Het afgeronde dak / de onregelmatige contour van het huis sluit aan bij de ronde vorm van het duin.	
	– De omheining / het balkon is transparant waardoor de vorm van het duin visueel overgaat in de vorm van het huis (en geen visuele hindernis is).	
	per juist aspect	1
9	maximumscore 2	
	twee van de volgende:	
	– De beleving van een duinwandeling wordt versterkt door verspringende ruimtes op verschillende niveau's (split levels).	
	– De beleving van een duinwandeling wordt versterkt doordat zich op elk niveau een uitzicht/raam op de duinen bevindt.	
	– De beleving van de duinwandeling wordt versterkt doordat de niveaus zijn verbonden door trappen die als een rondgang (geen trappenhuis) doorlopen tot aan de hoogste verdieping (top van het duin).	
	per juist aspect	1

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:	
	• bij de Italiaanse villa komt die harmonie tot uitdrukking in de geometrie/ strenge ordening van huis en tuin (volgens ideale maatverhouding van de mens) of	1
	• bij de Italiaanse villa komt die harmonie tot uitdrukking in het ontwerp dat veel licht, lucht en panorama toelaat	1
	• bij <i>Dune House</i> komt die harmonie tot uitdrukking in het huis dat opgaat in de natuur (Het duinlandschap is de tuin.)	1

Meesterlijke muurschilderingen

11 maximumscore 1

een van de volgende:

- Door het aanbieden van de kapel aan Maria wil Enrico (de opdrachtgever) voor zichzelf / voor zijn familie een plaats in de hemel veiligstellen. (Met de bouw van de kapel koopt de familie de zonde af.)
- Door het aanbieden van de kapel aan Maria wil Enrico (de opdrachtgever) aan de gemeenschap laten zien dat hij een goed mens is / een weldoener is / het goede voorbeeld geeft.

12 maximumscore 1

een van de volgende:

- Het muuroppervlak is zo groot mogelijk gehouden (er zijn bijvoorbeeld weinig ramen) en dat is voordelig voor het schilderen van grote fresco's.
- Het muuroppervlak is heel vlak (wordt nauwelijks onderbroken door nissen, randen en richels) en dat is gunstig voor het schilderen van doorlopende voorstellingen/een doorlopend verhaal.
- De ruimte is zo open mogelijk gehouden, waardoor je van verschillende kanten goed zicht hebt op de fresco's.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

drie van de volgende aspecten:

- Een geschilderde decoratieve band verbindt de verschillende scènes.
- Het formaat van de kaders is overal hetzelfde.
- De menselijke figuren zijn steeds in dezelfde schaal.
- De scènes hebben dezelfde achtergrondkleur blauw gekregen.
- De achtergrondkleur blauw uit de afzonderlijke fresco's komt terug in het plafond van de kapel.
- In de verschillende scènes worden steeds overwegend dezelfde (zachte) kleuren gebruikt.
- De lichtval is in de verschillende scènes steeds hetzelfde. (Het licht is steeds van gelijke sterkte en komt van dezelfde kant.)
- De elementen in alle afzonderlijke taferelen zijn op een gelijke manier in een ondiep toneel geplaatst.
- Er zijn doorgaande compositorische lijnen tussen de verschillende scènes (zie doorlopende heuvellijn).

per juist aspect

1

14 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De hele groep (op Judas na) zit achter de tafel (de tafel is aan de voorzijde leeg gelaten) zodat de apostelen (hun reacties en emoties) goed te zien zijn.
- De apostelen zijn naar elkaar toe gebogen alsof ze met elkaar in gesprek zijn.
- De (hand)gebaren zijn goed te zien, en dat verwijst naar de verschillende reacties van de apostelen (die in discussie zijn).
- Judas is voor de tafel geplaatst / zit iets apart van de groep, omdat hij het onderwerp van discussie is.
- Sommige apostelen wijzen op / kijken naar Judas/de apostel voor de tafel die het onderwerp van discussie is ('één zal mij verraden').

per juist antwoord

1

15 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Ghirlandaio maakte dit werk in 1480 / in de (hoog)renaissance, een periode waarin de mens en/of de menselijke beleving / het menselijk drama (onder invloed van het humanisme) meer centraal stond. (Religie werd onderdeel van een breder/veelomvattend mensbeeld.)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 3

drie van de volgende:

- In het fresco wordt het plafond van de eetzaal geschilderd / worden de bogen van de eetzaal herhaald, waardoor de ruimte optisch verlengd wordt.
- De in trompe-l'oeil geschilderde ramen doorbreken optisch de blinde muur en/of het doorkijkje naar de tuin draagt bij aan de illusie van een doorgaande ruimte / van een ruimte met een tuin erachter.
- De in perspectief geplaatste (tegel)vloer op een denkbeeldige verhoging draagt bij aan de illusie van een toneel/podium, en daarmee op een extra altaar/nis/verlenging van de eetzaal.
- De in perspectief geschilderde (eet)tafel (met apostelen erachter) is te zien als een (denkbeeldige) volgende tafel in de eetzaal (waarbij de indruk wordt gewekt dat de monniken/aanwezigen in de eetzaal kunnen aanschuiven bij de apostelen).
- Door de meeste apostelen achter de tafel te plaatsen en één ervoor (met de rug naar de eetzaal toe) wordt de indruk gewekt dat de monniken/aanwezigen in de eetzaal kunnen aanschuiven.
- De lichtval door het (echte) raam links sluit aan bij de illusie van lichtval in het fresco. (Dit is bijvoorbeeld te zien aan de slagschaduwen die de apostelen werpen op de muren.)

per juist aspect

1

17 maximumscore 3

drie van de volgende:

- In het kader rechtsonder staan architecten/ontwerpers aan hun tekentafel.
- In het kader rechtsboven zetten arbeiders een stalen constructie (van een gebouw of brug) in elkaar.
- In het kader rechtsboven (op de achtergrond) werken arbeiders op een stalen constructie (van een gebouw of brug).
- In het kader midden onder bekijken de bazen/opdrachtgevers/opzichters/geldschieters een bouwtekening/ontwerp.
- In het kader linksboven werken beeldhouwers (met beitels, zagen en schuurmachines) aan een reusachtig standbeeld.
- Op de achtergrond staan hoge gebouwen / fabrieken van de stad waaraan gewerkt wordt.
- Op de voorgrond staat een steiger met schilders die aan een monumentaal fresco/monumentale muurschildering (van een arbeider) voor de stad werken.

per juist voorbeeld

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

een van de volgende:

- Rivera stelt de kunstenaar voor als iemand die samenwerkt (geen solist) / dienstbaar is aan de maatschappij. (Het gemeenschappelijke doel is het bouwen aan de stad / (*Gesamtkunstwerk*).
- Rivera zet de kunstenaar centraal op de steiger en verwijst daarmee naar de kunstenaar die alles (over)ziet / die ideeën heeft (als utopist/iemand met ideeën over de toekomst van de wereld).
- Rivera stelt de kunstenaar voor als maker van monumentale beelden van arbeiders / van socialistische kunst (en ziet de kunstenaar dus als maker van geëngageerd werk).

19 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Bij deze frescotechniek (in natte kalk) wordt het pigment direct in de kalk opgenomen. De schildering laat om die reden geen veranderingen toe. (Van tevoren moet dus duidelijk zijn hoe het ontwerp eruit komt te zien.)

20 maximumscore 2

- Giotto en Rivera (een van de volgende): 1
 - Rivera maakt net als Giotto een soort beeldverhaal/strip waarin de boodschap van de vertelling centraal staat.
 - Rivera vereenvoudigt net als Giotto de figuren om het verhaal / zijn boodschap zo duidelijk mogelijk over te brengen.
- Ghirlandaio en Rivera:

Rivera maakt net als Ghirlandaio gebruik van trompe-l'oeil (gezichtsbedrog). Zo wordt de voorstelling levensechter en wordt het publiek meer bij de voorstelling betrokken. (Bij Ghirlandaio lijkt de ruimte waarin de apostelen zitten een verlenging van de eetzaal, bij Rivera is bijvoorbeeld de steiger heel levensecht weergegeven.) 1

Op straat

21 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De lege affiches hangen op een opvallende plek / op de kopse kant van een muur (een goede zichtlocatie).
- De lege affiches hangen in een druk gebied / op een plek waar veel mensen langskomen (en zo bereikt hij veel mensen).
- Op de lege, zwarte affiches vallen de lijntekeningen goed op (anders dan op een druk, vol, oneffen oppervlak).
- De lege affiches hebben een lijst / een kader waardoor de tekeningen gepresenteerd worden als kunstwerken (hogere status).

per juiste reden

1

22 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Haring werkt in een lineaire stijl / zonder veel details waardoor hij snel kan werken (omdat hij elk moment opgepakt kan worden).
- Haring herhaalt basisvormen die je (net als verkeersborden) snel herkent / leest (vooral als je snel langsloopt, voorbijrijdt).
- Haring maakt veel gebruik van accenten/accentslijntjes om actie en/of emotie uit te drukken en daardoor valt het werk op.

per juiste reden

1

23 maximumscore 2

Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Overeenkomst voorstelling: het gaat bij beide om een act/spel / relatie tussen mens en een (wild) dier
- Commentaar: Harings tekening maakt de circusact belachelijk / drijft de spot door de act van de dompteur/circusartiest met de gevaarlijke tijgers voor te stellen als een grap met een dierenmasker / een verkleedpartij

1

1

24 maximumscore 2

twee van de volgende redenen:

- De tekeningen zorgden voor versiering/decoratie op een anders lege / zwarte plek.
- De tekeningen waren grappig / verantwoord / leuk om naar te kijken (niet aanstootgevend).
- De tekeningen waren tijdelijk want werden later overgeplakt (door een reclameposter) / de tekeningen beschadigden de openbare ruimte niet.

per juiste reden

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

- voorstelling: Harings tekening is ontleend aan een reclame(poster) / populaire cultuur / de consumptiemaatschappij (en dat is een kenmerk van popart) 1
- inhoud (een van de volgende): 1
 - Harings tekening overdrijft / bevat lichte spot en dat is een kenmerk van popart.
 - Harings graffiti / populaire beeldtaal is (impliciet) een reactie op high art en dat was popart ook (reactie op elitaire / conceptuele kunst).

26 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De lego-steentjes zijn eenvoudig in elkaar te zetten en daardoor kun je snel/makkelijk een vorm maken.
- De lego-steentjes hebben verschillende formaten (klein, groot afgeschuind) en daardoor kun je de vorm goed op maat maken.
- De lego-steentjes zijn relatief klein en daardoor passen ze in veel gaten en kieren.
- De heldere / bonte kleuren van de lego-steentjes vallen goed op en daardoor kan Vormann zijn werk goed zichtbaar / kleurrijk maken.
- De lego-steentjes zijn licht/klein en daardoor kan Vormann ze makkelijk meenemen (tijdens zijn wandelingen door de stad).
- Met lego-steentjes kun je strakke vormen maken en zo gaten in bijvoorbeeld hoeken goed opvullen/glad afwerken.

per juist antwoord 1

27 maximumscore 3

Een goede interpretatie bevat onderstaande antwoordelementen:

- De gaten zijn ontstaan door geweld, door 'geweren en granaatscherven uit de Tweede Wereldoorlog' (en niet door ouderdom, verval of zomaar een beschadiging) 1
- Door deze gaten op te vullen met kleurrijk materiaal worden ze beter zichtbaar/vallen ze op, en 1
- daardoor worden deze plekken (een van de volgende): 1
 - een soort herinnering/gedenkteken aan de oorlog
 - een manier om contrast/tegenstellingen zichtbaar te maken tussen oorlog en vrede en/of schuld en onschuld en/of de serieuze wereld van volwassenen en het spel van kinderen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De dansers/acrobaten hebben allemaal een capuchon op/muts over het hoofd (waardoor de gezichten niet te zien zijn) en zo lijken ze anonieme/onpersoonlijke bouwstenen.
- De dansers/acrobaten zijn gestapeld / in rare houdingen passend naast elkaar gezet, waardoor ze bouwstenen (lego-stenen) lijken.
- De dansers/acrobaten dragen allemaal ongeveer dezelfde felgekleurde sportkleding waardoor ze (net als de lego-steentjes) overkomen als 'van hetzelfde materiaal'.

per juist antwoord

1

29 maximumscore 2

- (Haring) een van de volgende:
 - laat zich leiden door de zwarte posters in de metro (het formaat van de beschikbare ruimte).
 - reageert soms op de affiches die ernaast hangen.
- Dorner laat zich leiden door de vorm van de beschikbare ruimte (in de stad), daarop wordt de vorm van de performance (aantal mensen en de houding die ze aannemen) aangepast.

1

1

30 maximumscore 4

twee van de volgende:

- De stad is drukbevolkt / er wonen (te) veel mensen in de stad, en dat is te zien aan dat de mensen heel dicht op elkaar liggen.
- De mensen leven (op kleine oppervlakken) dicht op elkaar, en dat is te zien aan het propvol opvullen van een kozijn/kader met mensen.
- De stad is strak van structuur / streng / hard, en dat is te zien aan de mensen die een rechte muur vormen/in gelid liggen / of de strakke lijn van de trap volgen.
- In de stad overheerst anonimiteit, en dat is te zien aan de onpersoonlijke mensen / het benadrukken van meer van hetzelfde (eenvormigheid, 13 in een dozijn).
- De stad is vaak grijs / somber, en het contrast met de kleurrijke mensen / kleding laat dat zien.

per juist antwoord

2

Opmerking

Als in het antwoord alleen een (juist) probleem wordt genoemd, maar geen (juist) voorbeeld, dan 1 scorepunt toekennen.

Maatgevend

31 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De maatvoering van de (rechthoekige) blokken is steeds gelijk.
- De afstand tussen de (rechthoekige) blokken is steeds gelijk.
- De maat van de (rechthoekige) blokken is gelijk aan de afstand / ruimte tussen de blokken (volumes).
- De tien blokken zijn precies boven elkaar geplaatst (ze lijnen verticaal, vallen samen binnen één rechthoekig kader).

per juist aspect

1

32 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De geometrische vorm benadrukt / de rechthoekige blokken benadrukken de geometrie van de ruimte / de ruimte als (witte) doos.
- Door de openingen tussen de blokken / het 'zweven' van het werk boven de vloer, loopt de ruimte als het ware door (en daarmee wordt de zaal bij het werk betrokken).
- De geometrische vorm is zo strak / streng dat de decoratie / details zoals de kroonlijsten in de ruimte (als contrast) opvallen.
- Door de reflectie en/of schaduw van het werk op de wand ontstaat de illusie van een doorgaande ruimte (lijkt de ruimte groter).
- Lichtreflectie en/of schaduw van het werk op de wand (en vloer) laat de aanwezigheid van sterk gestuurd licht / kunstlicht in de ruimte zien.

per juist antwoord

1

33 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Het werk is heel glad afgewerkt / machinaal gepolijst en laat geen persoonlijk handschrift/spoor zien van de maker.
- Het werk is gestandaardiseerd/bestaat uit standaardblokken alsof het uit een fabriek / mal komt.
- Het materiaal (de blokken) is gegalvaniseerd ijzer (plaatmateriaal) en dat materiaal is met de machine gevormd (niet met de hand).
- De maatvoering is gebaseerd op een (getal)systeem en daardoor nauwelijks op gevoel / door persoonlijke voorkeur bepaald.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
34	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het werk sluit aan bij het materiaal waarvan de vloer gemaakt is / is van dezelfde tegels gemaakt als de vloer. – Het werk past precies binnen het kader van één tegel / past binnen het raster van de tegelvloer. – De kubusvorm / de stapel tegels als geheel is even hoog als breed (volgt dezelfde maatverhouding als de tegelvloer). <p>per juist argument</p>	1
35	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Creeds werk is gemaakt voor één specifieke locatie (<i>site specific</i>) namelijk de toiletruimte en/of Creed maakt een werk vast op de vloer van een toiletruimte (zelfs met het materiaal van die locatie). – <i>Work No. 100</i> staat in de weg/is een struikelblok en hindert de beschouwer / en dat maakt de beschouwer bewust van de krappe ruimte (ligt achter de deur direct op weg naar de wc). – Door <i>Work No. 100</i> in de toiletruimte te plaatsen wordt deze ruimte opeens een tentoonstellingsruimte / bekijk je deze ruimte met andere ogen. <p>per juist argument</p>	1
36	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het werk bevindt zich in de toiletruimte / op een banale plek voor een kunstwerk, daarmee gaat hij in tegen de voorname/belangrijke plaats waar kunst meestal te zien is. – Het werk is heel klein / bevindt zich op een onopvallende plek, daarmee gaat hij in tegen presentaties van kunst in (dure) galeries / op goed zichtbare plekken / in de spotlights / in musea. – Door het werk zo op de grond te plaatsen is het hinderlijk / stoot je ertegenaan en daarmee wordt kunst een symbolisch 'struikelblok' / geeft hij aan dat kunst irritant is / gaat hij in tegen de schoonheid/voornaamheid van kunst. – Door plaatsing van het blokje net bij de deur van de wc is het een soort plagen dat / humor die ingaat tegen de doorgaans serieuze en conventionele aanpak van de (<i>minimal art</i>) kunst. – Het werk zit vast (is <i>in situ</i>), en is niet verhandelbaar / is niet op een andere plek tentoon te stellen (en levert de galerie dus maar één keer geld op). <p>per juist antwoord</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 maximumscore 2

twee van de volgende:

- door ritmisch gebruik van terugkerende kleuren in het beeldvlak (zo zijn de oranje en witte blokjes gelijkmatig verdeeld over de compositie).
- door de *overall* compositie
- door de marge aan alle zijden exact gelijk te houden waardoor er een kader om de blokjes ontstaat
- door overal eenzelfde belichting toe te passen (de schaduwen zijn overal exact hetzelfde)
- door de achtergrond egaal grijs (neutraal) te maken waardoor de kleurige blokjes met elkaar verbonden worden

per juist antwoord

1

38 maximumscore 1

een van de volgende:

- Het strakke grid / de kubusvormen en de gladde / steriele vormgeving roepen het beeld op van voedselindustrie / kunstmatig gefabriceerd voedsel.
- De grote diversiteit maar geperst / gesneden in dezelfde blokjes roept het beeld op van 'alles wordt één smaak' (smaaknivellering).
- De in serie gemaakte voedselblokjes roepen het beeld op van een economisch efficiënte voedselindustrie (veel en goedkoop).
- Door de eenvormigheid van de kubusvormen is de oorspronkelijke vorm / de oorsprong van het voedsel niet meer te herkennen en dat roept het beeld op dat niemand meer weet waar het voedsel vandaan komt (dier, plant, land).

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

- afbeelding 1 Villa di Poggio a Caiano, Florence <http://www.museumsinflorence.com/musei/villa-poggio-a-caiano.html>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 2 Giusto Utens, Villa di Poggio a Caiano, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8c/Villa_di_Poggio_a_Caiano,_Giusto_Utens.jpg, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 3 Achtergevel van Villa Cradalis, Laren (Noord Holland) https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Raboes_21,_Laren#/media/File:Achtergevel_-_Laren_-_20129294_-_RCE.jpg, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 4 Tuindeur van Villa Cradalis, Laren (Noord Holland), https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Raboes_21,_Laren#/media/File:Tuindeur_-_Laren_-_20129306_-_RCE.jpg, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 5 MKA, *Dune House*, 2014, <http://marckoebler.nl/nl/wer/huizen-op-maat/dune-house/> laatst geraadpleegd op 20 oktober 2016
- afbeelding 6 MKA, *Dune House*, <http://inhabitat.com/green-roofed-underground-garage-is-shaped-like-dunes-to-fight-flooding/>, laatst geraadpleegd op 20 oktober 2016
- afbeelding 7 interieur Cappella Degli Scrovegni, Padua <http://klimtlover.files.wordpress.com/2012/12/arena-chapel.jpg>, laatst geraadpleegd op 9 augustus 2016
- afbeelding 8 detail van fresco door Giotto di Bondone, Cappella Degli Scrovegni, 1303-1305, Padua, <http://www.acrossveneto.it/de/poi/arenakapelle-padua/> laatst geraadpleegd op 9 augustus 2016
- afbeelding 9 detail van fresco door Giotto di Bondone, Cappella Degli Scrovegni, 1303-1305, Padua, https://classconnection.s3.amazonaws.com/762/flashcards/4926762/jpg/last_supper14464810bf34a07f3e8.jpg, laatst geraadpleegd op 9 augustus 2016
- afbeelding 10 Domenico Ghirlandaio, *Het laatste avondmaal*, 1480, Ognissanti, Florence. http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Domenico_ghirlandaio%2C_cenacolo_di_ognissanti_01.jpg, laatst geraadpleegd op 9 augustus 2016
- afbeelding 11 Diego Rivera, *The Making of a Fresco Showing the Building of a City*, 1931, The San Francisco Art Institute, San Francisco, https://desficios.files.wordpress.com/2010/11/img_2910.jpg, laatst geraadpleegd op 9 augustus 2016
- afbeelding 12 Keith Haring, <http://publicdelivery.org/keith-harings-subway-drawings/>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 13 Keith Haring, <http://www.haring.com/!/about-haring/to-new-york#.V-qA4ct02Rs>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 14 Jan Vormann, https://ampretty.files.wordpress.com/2012/09/lego_street_art_21.jpg, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 15 Jan Vormann, Arnsberg <http://www.janvormann.com/testbild/dispatchwork/>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 16 Willi Dorner, *Bodies in Urban Spaces*, <http://www.ciewdorner.at/index.php?page=photos>, laatst geraadpleegd op 20 oktober 2016
- afbeelding 17 W. Dorner, F. Thalmair, *Willie Dorner, Bodies in Urban Spaces*, Hatje Cantz Verlag, Berlijn 2014

- afbeelding 18 Donald Judd, *Untitled*, 1968, http://images.mnuchingallery.com/www_mnuchingallery_com/MNU_JuddInstall_4795.jpg, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 19 Donald Judd, <http://www.mnuchingallery.com/exhibitions/donald-judd>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- afbeelding 20 Martin Creed, *Work No. 100*, <http://martincreed.com/site/works/work-no-100>, laatst geraadpleegd 27 september 2016
- afbeelding 21 Lernert en Sander, *Cubes*, <http://lernertandsander.com/cubes/>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016

figuren

- figuur 1 plattegrond Villa di Poggio a Caiano, <http://www.florentinermuseen.com/foto/PoggioCaiano/thumbnails/plan.jpg>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 2 zijgevel van Villa di Poggio a Caiano, <http://www.frammentiditoscana.it/villa-medicea-poggio-a-caiano>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 3 Leonardo da Vinci, <http://www.erfeniseuropa.nl/wp-content/uploads/Leonardo-da-Vinci-De-Vitruvius-man-1485-1490-Galleria-dell-Accademia-Venice-753x1024.jpg>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 4 <http://ckvuc-architectuur.blogspot.nl/2013/04/7-organische-bouwkunst.html>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 5 *Dune House*, doorsnede, <http://architectuur.bouwformatie.nl/navigators/architectuur/Dune%20House/thumbs/4.%20plattegrond%20+%20doorsnede.gif>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 6a en 6b interieur *Dune House*, <http://marckoehler.nl/nl/werk/huizen-op-maat/dune-house/>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 7 James Stubblebine, *Giotto: The Arena Chapel Frescoes*, New York 1969, p.47
- figuur 8 Domenico Ghirlandaio, *Het laatste avondmaal*, Ognissanti, Florence, http://employees.oneonta.edu/farberas/arth/Images/ARTH213images/15th_Florentine_Painting/ghirlandaio_last_supper_ognissanti_refectory.jpg, laatst geraadpleegd 20 oktober 2016
- figuur 9 Keith Haring, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/71/08/33/7108339082be8f026d18afb317b2bc75.jpg>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 10 Jan Vormann, *Dispatchwork*, <http://www.janvormann.com/testbild/dispatchwork/>, laatst geraadpleegd op 27 september 2016
- figuur 11 W. Dorner, F. Thalmer, *Willie Dorner, Bodies in Urban Spaces*, Hatje Cantz Verlag, Berlijn 2014
- figuur 12 Martin Creed, *Work No. 100*, 1994, uit: *Metropolis M*, 1997, nr. 1 (februari), p.45

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.